Ulkoministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2018-01039

KEO-10 Ahlfors Katja(UM)

19.09.2018
JULKINEN

Asia
Epävirallinen kehitysministerikokous 14.9.2018; yhteenvetoraportti

Kokous
Epävirallinen kehitysministerikokous 14.09.2018 - 14.09.2018

Epävirallisen kehitysministerikokouksen agendalla oli infokohtana Post-Cotonou -neuvottelut, EU:n tuleva ulkosuhderahoitus monivuotisessa rahoituskehyksessä (MFF), humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumon toimeenpano ja EU-Afrikka -kumppanus lounasaiheena. Muina asioina käsiteltiin konferenssia seksuaalisen hyväksikäytön estämiseksi ja YK:n rahoitustilannetta ja uudistuksia. Ulkosuhderahoituksen osalta neuvottelut ovat käynnistyneet neuvoston työryhmissä ja Euroopan parlamentin valiokunnissa. Jäsenmaat suhtautuvat myönteisesti ulkosuhderahoitusehdotuksen tavoitteeseen Agenda2030-toimeenpanosta ja joustavuudesta mutta jäsenmaiden välillä on merkittäviä jakolinjoja suhtautumisessa ehdotettuun Euroopan kehitysrahaston (EKR) budjetisointiin ja naapuruusvälineen (ENI) sisällyttämiseen yhtenäiseen ulkosuhderahoitusvälineeseen. Yhtä maata lukuun ottamatta mikään jäsenmaa ei suoraan tukenut ENI:n sulauttamista. Ehdotettu investointiarkkitehtuuri on herättänyt kysymyksiä mm. Euroopan investointipankin roolista. Muita keskeisiä rahoituskysymyksiä ovat mm. muuttoliike, vähiten kehittyneet maat, Afrikka. Komissio esitteli jatkumopilottien toimeenpanoa, joita jäsenmaat tukevat. Korostettiin mandaattien ja humanitaaristen periaatteiden tärkeyttä. Lounaskeskustelu EU-Afrikka -kumppanuudesta keskittyi pitkälti investointien edistämiseen ja työpaikkojen luomiseen Afrikassa. Tässäkin yhteydessä korostettiin EIB:n roolia Afrikassa. Pankki on mobilisoinut investointeja melkein 30 miljardin euron edestä ja toiminut Afrikassa pitkään.

EU:n ulkosuhteiden korkea edustaja **Federica Mogherini** avasi kokouksen, ja kertoi joutuvansa poistumaan hetkeksi kesken kokoukseen kehityskomissaari **Neven Mimica**n kanssa. He pitäisivät tiedotustilaisuuden komission tiedonannosta rahoitusjärjestelyistä Euroopan ulkopuolisia investointeja varten. KE totesi, että tiedonannon mukaisesti on Afrikka kaikin puolin esillä tänä vuonna. Rahoituskysymyksiin viitaten KE vetosi jäsenmaihin muistuttaen EU:n Afrikka-rahaston 536 MEUR:n rahoitusvajeesta.

<u>Infokohdat/ Post-Cotonou -neuvottelut</u>

Komissaari Mimica totesi, että odotamme tuloksia saman päivän ylimääräisestä AU-kokouksesta, jossa on määrä sopia tulokulmasta. On toivottavaa, että AU:n toiveet voidaan nopeasti sisällyttää AKT:n neuvottelumandaattiin, jotta ensimmäinen neuvottelukierros käynnistyisi vielä syyskuussa.

Muodollinen julkistaminen tapahtuisi YK:n yleiskokouksen (UNGA) yhteydessä, jossa Euroopan komission puheenjohtaja Junckerilla on sovittuna useampi tapaaminen. Ensimmäisen kierroksen tavoitteena olisi saada selkeyttä osapuolten odotuksiin, neuvotteluiden rakenteisiin ja käytäntöihin, ja siten määritellä, onko riittävä yhteisnäkemys olemassa. CION lupasi, että jäsenmaat pidetään kaikilla tasoilla asianmukaisesti tiedotettuna.

Lisäksi tiedotettiin tulevasta konferenssista seksuaalisen hyväksikäytön estämiseksi, johon toivottiin mahdollisimman korkean tason osallistumista. YK:n rahoitustilanne ja uudistukset olivat myös esillä. Todettiin, että ilman rahoitusta YK ei voi toteuttaa jäsenmaidensa peräänkuuluttamia uudistuksia. YK:n pyyntö on maltillinen. **Komissio** totesi, että YK:n yleiskokouksessa EU:lla on mahdollisuus osoittaa olevansa kehityspoliittinen johtaja. EU:n tulee lähettää vahva viesti näinä aikoina, jolloin monenkeskistä järjestelmää uhataan. EU ja YK järjestävät tiedotustilaisuuden, jossa kerrotaan miten EU tukee maita, jotta nämä saavuttaisivat Agenda2030 -tavoitteet. Mimica keskustelee apulaispääsihteeri Amina J. Mohammedin kanssa Spotlight-aloitteen seuraavasta vaiheesta.

EU:n monivuotiset rahoituskehykset (MFF)

KE avasi todeten, että keskustelu on käynnistynyt niin neuvoston työryhmissä kuin Euroopan parlamentin valiokunnissa, joita on tavattu jo pari kertaa. Tämän päivän keskustelu on ensimmäinen poliittinen keskustelu, josta komissio ja PJ toivovat ohjintaa.

EU:n ulkosuhderahoitusvälineen asetusehdotus (NDICI) on hyvin kunnianhimoinen, joka merkitsisi 30 prosentin kasvua nykyiseen. EU:n globaalin roolin vahvistaminen on perustelu tälle esitykselle. Yhdenmukaistaminen ja yksinkertaistaminen eivät merkitse, että tietyille alueille tai teemoille ohjattaisiin vähemmän varoja. Tavoitteena on joustavuus, jotta voidaan nykyistä yksinkertaisemmin vastata uusiin tilanteisiin ja muuttuneisiin tarpeisiin. Kyseessä on toimintatapauudistus, joka mahdollistaisi yhteistyön yli aluerajojen (esimerkkeinä Afrikka ja Lähi-itä tai Itä-Eurooppa ja Keski-Aasia). Kehitysyhteistyöhön panostaminen vahvistuisi.

Komissaari Mimica totesi puhuvansa sekä itsensä, että komissaari Hahnin puolesta, joka oli estynyt osallistumaan. Naapuruus tulee pysymään keskeisenä ja siihen ehdotettu kasvu olisi 25 prosenttia. Joustavuusmekanismi (*flexibility cushion)* sallisi kokonaisuuden osalta varojen siirtämisen vuodelta toiselle. Nykyisin tämä on ollut mahdollista vain tietyissä rahoitusmekanismeissa. Kestävän kehityksen tavoitteet ja sitoutuminen tavoitteisiin 0,7 % BKTL:sta viralliselle kehitysavulle ja 0,2 % BKTL:sta vähiten kehittyneille maille ovat erittäin keskeisiä. Virallisen kehitysavun osuus olisi vähintään 92 prosenttia NDICI:stä; kyseessä on korotus nykyiseen tasoon. Euroopan kehitysrahoituksen (EKR) budjetisointi puolestaan loisi selkeyttä ja johdonmukaisuutta. Tämä mahdollistaisi myös nopeamman toiminnan nouseviin aiheisiin. AKT-maiden osalta esitys on myös kunnianhimoinen, varsinkin Saharan eteläpuoleinen Afrikka (vähintään 32 miljardia euroa).

Finanssiarkkitehtuurin osalta tavoitteena on yksinkertaistaa keinoja, joilla yksityisiä rahavirtoja voidaan vivuttaa ja siten kasvattaa huomattavasti yksittäisen euron kehitysvaikutuksia. Nykyisistä instrumenteista ei ole tarkoitus luopua, ja Euroopan investointipankin (EIB) ja Euroopan jälleenrakennus- ja kehityspankin (EBRD) roolit tunnustetaan.

Jäsenmaat kävivät lähes täyden keskustelukierroksen. Keskustelua ohjasi etukäteen toimitetut kysymykset. Keskustelussa korostuivat seuraavat näkökulmat:

- Tuki nykyisten ulkosuhderahoitusvälineiden yhdistämiselle
- Köyhyyden vähentäminen ja kestävän kehityksen Agenda2030:n toimeenpano fokuksena
- Muuttoliikkeiden rahoitus, perimmäisiin syihin vastaaminen, mahdollinen erillinen rahoitusmekanismi
- Afrikka kehitysrahoituksen pääasiallisena hyödynsaajana

- Euroopan kestävän kehityksen rahasto ja investointikomponentit erillisinä yhtenäisestä ulkosuhderahoitusvälineestä
- EKR:n sisällyttäminen EU:n budjettiin ja yhtenäiseen ulkosuhderahoitusvälineeseen (budjetisointi)
- Erillinen naapuruuspolitiikan väline (ENI)
- Vähiten kehittyneiden maiden rahoittaminen vs. keskitulotason maat
- Pariisin sopimuksen toimeenpano ja ilmastotoimien rahoittaminen

Suomi tuki esityksen yleistä periaatetta yhdistää kaikki ulkosuhdeinstrumentit. Naapuruus, Afrikka-fokus, vähiten kehittyneet maat, hauraat valtiot ja köyhyyden vähentäminen ovat keskeisiä. Kokonaisuudessa on myös huomioitava Itämeri ja Arktinen alue. Sitoumukset 0,7 % BKTL:sta viralliselle kehitysavulle ja 0,2 % BKTL:sta vähiten kehittyneille mailla ovat tärkeitä. Joustavuus on tärkeää mutta jäsenmaiden mahdollisuus seurantaan tulee varmistaa. Jäsenmaiden osallistuminen ohjelmointiin ja hallinnointiin ovat myös keskeisiä. **Suomi** tuki myös puheenvuoroja ilmastokysymysten, tasa-arvon ja naisten oikeuksien huomioimisesta.

Euroopan parlamentin edustaja kertoi, että ulkosuhde- ja kehitysvaliokunnat tukevat EKR:n budjetisointia, kunhan Saharan eteläpuoleinen Afrikka ja köyhyyden vähentäminen pysyvät keskeisinä. Naapuruusinstrumentin osalta on eriäviä näkemyksiä. Yleisesti on tarve sekä joustolle että vakaudelle. Kehityskysymyksiä ei saa lähestyä muuttoliikelinsseillä. Strateginen kumppanuus Afrikan kanssa, jota Juncker puheessaan peräänkuulutti, ei onnistu, jos EU:n kiinnostus näyttäytyy lähinnä muuttoliikkeen patoamisena. Tämä on parlamentille tärkeä kysymys. Onko tarkoitus edetä yhteispäätösmenettelyyn ja jo tällä kaudella?

AKT:n ja EU:n yhteisen valtuuskunnan edustaja tuki yleisellä tasolla. 0,7 prosentin tavoite vaikuttaa ikuiselta mantralta. Kansalaisten tuki on vahvaa, tarvitsemme lain tai vastaavaa, jotta saavutamme tavoitteen. EKR:n budjetisointi on tarpeen, jotta EP ja kansalliset parlamentit voivat osallistua valvontaan.

Humanitaarisen avun ja kehitysyhteistyön jatkumon toimeenpano

Komissaari Stylianides alusti kuvaamalla moninaisia haasteita ilmastoon, konflikteihin ja väestönkasvuun liittyen painottaen Afrikan merkitystä. Kestävän kehityksen saavuttaminen edellyttää rauhanomaisia yhteiskuntia. Välittömiin tarpeisiin tarvitaan humanitaarista apua. EU:lla tulee olla yhtenäisempi tulokulma. Rauhanrakentamisen tulee olla keskiössä. Komissaari kertoi saavutetuista tuloksista kuudessa pilottimaassa. Keskeinen oppi on: tarvitsemme yhteisanalyysejä, halukkuutta jakaa sensitiivistäkin tietoa ja yhteistyötä toimien suunnittelussa. Ainakin viidessä kuudesta pilottimaasta on määrä laatia toimintasuunnitelmat.

Keskustelussa korostuivat seuraavat näkökulmat:

- Konfliktien ehkäisyn huomiointi osana jatkumoa
- Tiedottaminen jäsenmaille pilottien toimeenpanosta, toimintasuunnitelmista ja maa-analyyseistä

Suomi muistutti selkeiden mandaattien ja humanitaaristen periaatteiden tärkeydestä. Komission ja jäsenmaiden tulee toimenpanna Grand Bargain -sitoumuksia. Jatkumon kolme osa-aluetta, poliittinen mukaan luettuna, ovat tärkeitä. Maa-analyyseissä tulee painottaa tasa-arvokysymyksiä ja kaikkien haavoittuvimpien ryhmien tilanne.

PJ kertoi, että jatkumo on agendalla myös EU:n osastopäällikkökokouksessa Wienissä lokakuussa.

Lounasaiheena EU-Afrikka -kumppanuus

KE totesi, että Afrikka-fokus on noussut valtavasti. Osin syynä on muuttoliike, osin myös monenkeskisen yhteistyön agenda.

Komissaari Mimica listasi lisää selityksiä: väestönkasvu, radikalisoituminen ja epävakaus. Jollei EU toimi, tulemme kärsimään näiden ilmiöiden kielteisistä vaikutuksista. EU on edelleen suurin kauppakumppani mutta Kiina, Turkki ja Persianlahden maat lisäävät koko ajan panostuksiaan. Suorista investoinnista Afrikkaan 40 prosenttia tulee EU:sta ja 5 prosenttia Kiinasta. Komissio ehdottaa taloudellisten panostusten huomattavaa kasvattamista. Investointeja tulee houkutella aloille, joilla on potentiaalia luoda työpaikkoja (*job creation investments)*. Tämän ohella tulee panostaa koulutustasoon ja kaupankäynnin edellytyksiin, niin mantereen sisällä kuin mantereiden välillä. Investointien lisääminen edellyttää riskien vähentämistä (*de-risking)*. Rahoituskehyksiin on ehdotettu 60 miljardin euron reserviä, jonka hallinnointi edellyttää poliittista tahtotilaa ja vahvaa kumppanuutta.

Euroopan investointipankin pääjohtaja Hoyer totesi, että EIB:llä on paikkansa Afrikassa. Pankki on mobilisoinut investointeja melkein 30 miljardin euron edestä. EIB on toiminut Afrikassa pitkään, ja sille on kertynyt kokemusta naisten tukemisesta ja yhteistyöstä muiden toimijoiden, myös julkisten kanssa. Kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttaminen ja maahanmuuttokysymyksiin vastaaminen edellyttävät, että vähemmällä saavutetaan enemmän. Keskustelu monivuotisista rahoituskehyksistä tulee määrittelemään, voiko EIB jatkaa toimintaansa Afrikassa. NDICI-asetusehdotus ja komission tiedonanto rahoitusarkkitehtuurista eivät anna selkeää roolia EIB:lle. EIB näkee, että olemassa olevia parhaita rahoitusvälineitä tulisi ylläpitää ja hyödyntää. AKT-maihin suunnattua investointijärjestelyä tulisi jatkaa, mikäli sen tulokset ovat hyviä. Ehkä investointiarkkitehtuuria varten tulisi muodostaa sisäinen ohjausryhmä, jossa jäsenmaista olisi sekä kehitys- että valtiovarainministereiden edustus. EIB keksi aikoinaan vihreät osakkeet (*green bonds)*, jotka osoittautuivat erittäin menestyksekkäiksi. YK:n pääsihteeri on pyytänyt pankkia luomaan jotain vastaavaa kestävän kehityksen tavoitteita varten. Ensimmäiset tulivat markkinoille viime viikon torstaina ja olivat välitön menestys. Keskeinen viesti ministereille on, että pankki on valmis olemaan avuksi.

Keskustelussa korostui erityisesti:

- Yhteistyön tarve eri instituutioiden välillä, Euroopan investointipankin rooli
- Investointien kasvattaminen Afrikkaan tavoitteena työpaikkojen luominen
- Tuki Afrikka-hätärahastolle (EU Africa Trust Fund)
- Yksityisen sektorin tukeminen, afrikkalaisten yritysten markkinoillepääsy
- Ammatillisen koulutuksen tukeminen
- Naisten ja tyttöjen aseman parantaminen

Suomi toivoi EU:n voivan saavuttaa Afrikassa todellisia muutoksia. Tärkeitä ovat erityisesti nuoret ja työpaikkojen luominen sekä naisten ja tyttöjen asema. EU voi tukea parempaa johtajuutta arvojensa pohjalta. Hyvä hallinto on tärkeä yksityisten investointien kasvulle. Niitä tarvitaan myös vähiten kehittyneisiin ja hauraisiin maihin, tarvitaan myös riskinottovalmiutta. Suomi on perustanut IFC:n kanssa rahaston ilmastoinvestointeihin. Opetuksen laadun sekä oppilaiden ja myös opettajien paikallaolon lisäämiseksi tärkeää on tukea mm. opettajakoulutusta ja teknologian käyttöä.

KE veti keskustelun yhteen ja pyysi lopuksi jäsenmaita pohtimaan, onko epävirallisille kokouksille tarvetta. Ministeritason osallistuminen tuntuu vähenevän joka kerta.

Suomen edustajat

Alivaltiosihteeri Elina Kalkku; yksikönpäällikkö, lähetystöneuvos Katja Ahlfors

Asiakirjat

-

Liitteet

Viite

Asiasanat	Afrikka, Agenda 2030 kehitys, Cotonoun sopimus, Euroopan kehitysrahasto, humanitaarinen apu, kehitysrahoitus, kehitysyhteistyö, rahoituskehykset, Euroopan investointipankki
Hoitaa	**UM, VM, VNK**
Tiedoksi	EUE, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, TEM, TULLI, VTV, YM